

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE Nr. HCC24/2018
din 02.10.2018

pentru controlul constituționalității
unor prevederi ale articolelor 3 și 4 din Legea
nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea
judecătorilor și procurorilor și a unei sintagme din
articolul 13¹ alin. (1) din Legea nr. 544
din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului
(sesizarea nr. 57a/2018)

Publicat : 08.02.2019 în MONITORUL OFICIAL Nr. 38-47 art. 16 Data intrării în vigoare

În numele Republicii Moldova,

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,

dlui Aurel BĂIEȘU,

dlui Igor DOLEA,

dlui Victor POPA,

dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,

cu participarea dnei Oxana Țurcanu, *grefier*,

Avînd în vedere sesizarea depusă pe 17 mai 2018

și înregistrată la aceeași dată,

Examinînd sesizarea menționată în ședință publică,

Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,

Deliberînd în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărîre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională pe 17 mai 2018, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, 25 lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale, de către Curtea Supremă de Justiție, pentru controlul constituționalității dispozițiilor articolului 3 alin. (1) și articolului 4 alin. (2) lit. b) și c), alin. (3) lit. b), alin. (4) lit. b) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și a sintagmei „caracter onorific” din articolul 13¹ alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

2. Autorul sesizării a susținut că dispozițiile criticate sunt contrare articolelor 6 și 16 alin. (2) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 22 mai 2018, sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

5. La ședința publică a Curții, sesizarea a fost susținută de către dna judecător Iulia Sîrcu, reprezentant al Curții Supreme de Justiție. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dl Eduard Serbenco, secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției.

ÎN FAPT

6. Pe 23 decembrie 2013, Parlamentul a adoptat Legea nr. 328 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, care a intrat în vigoare pe 1 ianuarie 2014. Această lege reglementează modul și condițiile de salarizare a judecătorilor și procurorilor, inclusiv cuantumul salariilor de funcție ale acestora, instituind un sistem unitar de salarizare a judecătorilor și a procurorilor bazat pe salariul mediu pe economie. Potrivit articolului 3 alin. (1) din Legea menționată, salariul lunar al judecătorului este constituit din salariul de funcție și sporul pentru exercitarea unor funcții de conducere.

7. În scopul executării Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, pe 17 iulie 2014, Parlamentul a adoptat o lege prin care a exclus din Legea nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar toate compartimentele care reglementau condițiile și modul de salarizare a judecătorilor. Pînă la adoptarea acestor amendamente, remunerația judecătorului cuprindea și alte suplimente la salariu pe lîngă sporul pentru funcția de conducere, *i.e.* sporul pentru grad de calificare, sporul pentru păstrarea secretului de stat și sporul pentru deținerea gradului științific.

LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ PERTINENTĂ

8. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 6

Separarea și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sunt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 116

Statutul judecătorilor

„(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor sunt următoarele:

Articolul 3

Componentele salariului

„ (1) Pentru activitatea desfășurată, judecătorul și procurorul au dreptul la un salariu lunar care constă din:

- a) salariul de funcție;
- b) sporul pentru exercitarea unor funcții de conducere.

(2) Judecătorul și procurorul beneficiază de premii unice stabilite de prezenta lege.”

Articolul 4

Salariul de funcție al judecătorului

„(1) Salariul de funcție al judecătorului se stabilește în funcție de nivelul instanței judecătorești la care acesta își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de

judecător.

(2) Salariul de funcție al judecătorului din cadrul instanței judecătorești se stabilește în cuantum de:

a) 3,0 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de pînă la 6 ani;

b) 3,2 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de la 6 la 12 ani;

c) 3,5 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 12 ani.

(3) Salariul de funcție al judecătorului din cadrul curții de apel se stabilește în cuantum de:

a) 4,0 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de pînă la 15 ani;

b) 4,3 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 15 ani.

(4) Salariul de funcție al judecătorului din cadrul Curții Supreme de Justiție se stabilește în cuantum de:

a) 4,8 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de pînă la 16 ani;

b) 5,0 salarii medii pe economie pentru judecătorul care are o vechime în muncă în funcția de judecător de peste 16 ani.

(5) Salariul de funcție al judecătorului-asistent din cadrul Curții Constituționale se stabilește în cuantum de 4,0 salarii medii pe economie.

(6) Salariul de funcție al judecătorului din cadrul Curții Constituționale se stabilește în cuantum de 5,0 salarii medii pe economie.

(7) Salariul de funcție al președintelui Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește în cuantum de 5,0 salarii medii pe economie.”

Articolul 5

Sporul pentru exercitarea funcțiilor de președinte

și vicepreședinte al instanței judecătorești

„(1) Pentru exercitarea funcției de președinte sau de vicepreședinte al instanței judecătorești, judecătorul beneficiază de un spor calculat în raport procentual față de salariul de funcție în cuantum de:

a) 20% - pentru exercitarea funcției de președinte al Curții Supreme de Justiție, de președinte al Curții Constituționale sau de președinte al Consiliului Superior al Magistraturii;

b) 15% - pentru exercitarea funcției de președinte al curții de apel;

c) 10 % - pentru exercitarea funcției de președinte al judecătoriei;

d) 15% - pentru exercitarea funcției de vicepreședinte al Curții Supreme de Justiție;

e) 10% - pentru exercitarea funcției de vicepreședinte al colegiului Curții Supreme de Justiție;

f) 10% - pentru exercitarea funcției de vicepreședinte al curții de apel;

g) 5% - pentru exercitarea funcției de vicepreședinte al judecătoriei.

(2) Sporul se plătește lunar, fiind calculat proporțional cu timpul efectiv lucrat.”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar sunt următoarele:

Art.1

„[...]”

(2) Prevederile prezentei legi se aplică persoanelor care dețin funcții de demnitate publică (**cu excepția celor cu statut de magistrat**), persoanelor cu funcții specifice apărării naționale, securității statului și ordinii publice, prevenirii și combaterii corupției, precum și persoanelor angajate pe bază de contract individual de muncă în unitățile bugetare.”

Art.6

„[...]”

(3) Pentru păstrarea secretului de stat în legătură cu faptele, informațiile sau documentele de care iau cunoștință în exercițiul funcțiunii, persoanele care dețin funcții de demnitate publică (**cu excepția celor cu statut de magistrat și procuror**) beneficiază lunar de un spor în cuantum de pînă la 20% din salariul lunar. Mărimea concretă a sporului se stabilește de Guvern.

Art.29

„(1) Personalul unităților bugetare salarizat în baza Rețelei tarifare unice beneficiază de sporuri la salariul de bază:

a) pentru grad (categorie) de calificare;

b) pentru vechime în muncă;

c) pentru grad științific;

d) pentru titlu onorific;

[...]

(4) [...]

Specialiștilor și conducătorilor din alte domenii de activitate, inclusiv persoanelor care dețin funcții de demnitate publică (**cu excepția celor cu statut de magistrat**), precum și personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică, cu grad științific de doctor habilitat sau doctor în științe în specialitatea ce corespunde obligațiilor funcției și care desfășoară muncă științifico-metodică în specialitate, sporul pentru grad științific se stabilește în mărime de 50% din mărimile sporurilor stabilite persoanelor cu grade științifice din corpul profesoral și cercetătorilor științifici. Sporurile în cauză se acordă anual în baza raportului privind rezultatele activității științifice desfășurate de persoana cu grad științific în anul precedent.

[...]"

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului sunt următoarele:

Articolul 13¹

Gradele de calificare ale judecătorilor

„[...]

(2) Modul și condițiile de acordare a gradelor de calificare se stabilesc prin regulament al Consiliului Superior al Magistraturii.”

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

12. Prin decizia din 22 mai 2018, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a sesizării, stabilite în jurisprudența sa constantă.

13. Astfel, Curtea a constatat că articolele 25 alin.(1) lit. d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit. d) din Codul jurisdicției constituționale îi conferă Curții Supreme de Justiție prerogativa sesizării Curții Constituționale.

14. Curtea a reținut că fac obiect al controlului de constituționalitate dispozițiile articolului 3 alin. (1) și ale articolului 4 alineatele (2) literele b) și c), (3) lit. b) și (4) lit. b) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, precum și sintagma „caracter onorific” din articolul 13¹ alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului. Verificarea constituționalității acestui tip de acte normative ține de competența sa *ratione materiae*, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

15. Curtea a mai reținut că prevederile contestate nu au făcut anterior obiectul controlului constituționalității.

16. Curtea constată că, deși autorul sesizării a contestat articolul 3 alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, care stabilește din ce este compus salariul judecătorului, acesta s-a referit la excluderea magistraților de la acordarea unor sporuri salariale prevăzute de Legea nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, *i.e.* sporul pentru grad de calificare, sporul pentru păstrarea secretului de stat și sporul pentru deținerea gradului științific.

17. Totuși, având în vedere evoluțiile legislative în domeniul salarizării judecătorilor (§ 6, 7 *supra*) și scopul legislativului de a crea un sistem unitar de salarizare a judecătorilor, Curtea nu va examina excluderea sporurilor salariale din Legea nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, ci va examina omisiunea de a le reglementa în articolul 3 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor.

18. Potrivit autorului sesizării, excluderea acestor suplimente salariale în privința judecătorilor contravine articolelor 6 și 16 din Constituție, pentru că se instituie un tratament diferențiat nejustificat între judecători și alte persoane cu funcție de demnitate publică, care își păstrează în continuare dreptul de a primi aceste sporuri la salariul de bază.

19. În jurisprudența sa anterioară, Curtea a menționat că salarizarea diferită pentru exercitarea unor atribuții identice sau similare după complexitate între autoritățile poziționate pe aceeași scară în ierarhia instituțională a puterilor în stat trebuie calificată tratament discriminatoriu (HCC nr. 24 din 10 septembrie 2013, § 75). Prin urmare, Curtea reține că excluderea unor sporuri salariale pentru judecători face incidente articolele 6 (Separația și colaborarea puterilor) și 16 (Egalitatea) din Constituție.

20. Pentru că este suverană cu privire la competența sa, Curtea nu este constrinsă, la examinarea constituționalității unui text de lege, să analizeze dispozițiile criticate prin prisma normelor constituționale invocate de către autorul excepției, ci este liberă să le analizeze și în raport cu prevederile constituționale relevante pentru soluționarea sesizării (a se vedea Hotărârea nr. 7 din 26 aprilie 2018), importante fiind argumentele aduse în acest sens. Sub acest aspect, Curtea observă că excluderea unor sporuri salariale pentru judecători poate pune în pericol independența judecătorului, principiu garantat de articolul 116 alin. (1) din Constituție.

21. Cu referire la sintagma „caracter onorific” din articolul 13¹ alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, autorul a susținut că gradele de calificare ale judecătorului au doar un caracter onorific și nu influențează salarizarea judecătorilor, fapt care îi discriminează în raport cu alte persoane cu funcție de demnitate publică și care sunt remunerate pentru deținerea gradelor de calificare. Pentru că aceleași critici de neconstituționalitate au fost aduse și în raport cu articolul 3 alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, în partea ce ține de excluderea sporului pentru gradul de calificare al judecătorului, Curtea nu va

examina în mod suplimentar sintagma „caracter onorific” din articolul 13¹ alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

22. Cu privire la critica de neconstituționalitate a articolului 4 alin. (2) lit. b) și c), alin. (3) lit. b), alin. (4) lit. b) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, autorul sesizării a susținut că formula de calcul al sporurilor salariale pentru vechimea în funcția de judecător (*i.e.* pentru judecătorii din cadrul judecătoriilor: de la 6 la 12 ani - 3,2 salarii medii pe economie, mai mult de 12 ani - 3,5 salarii medii pe economie; pentru judecătorii curților de apel: mai mult de 15 ani - 4,3 salarii medii pe economie *et. seq.*) este discriminatorie în raport cu formula de calcul al sporurilor pentru vechimea în muncă a altor funcții de demnitate publică, *i.e.* cote procentuale față de salariul de bază: de la 2 la 5 ani - 15%, de la 5 la 10 ani - 25%, de la 10 la 15 ani - 30%, de la 15 la 20 ani - 35%, peste 20 ani - 40%.

23. Curtea nu poate reține această critică, pentru că formulele de calcul al sporurilor pentru vechimea în funcția de judecător și, respectiv, pentru vechimea în alte funcții de demnitate publică au baze diferite, *i.e.* în primul caz - salariul mediu pe economie, iar în al doilea caz - salariul de bază prevăzut în anexele respective la Legea cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, care în cvasitotalitatea situațiilor este mai mic decât salariul mediu pe economie. De asemenea, Curtea poate recurge la un exercițiu de calcul matematic în care, dacă ar raporta ambele formule la salariul mediu pe economie, ar constata că suma sporului pentru vechimea în funcția de judecător este mai mare decât suma sporului pentru vechimea în alte funcții de demnitate publică.

24. Prin urmare, Curtea a respins ca nefondată critica de neconstituționalitate a articolului 4 alineatele (2) lit. b) și c), (3) lit. b) și (4) lit. b) din Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor.

25. Autorul sesizării a contestat și excluderea prin Legea nr. 90 din 4 decembrie 2009 a articolului 30 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, care reglementa dreptul judecătorului de a fi asigurat cu locuință. Sub acest aspect, Curtea a respins ca nefondate criticile de neconstituționalitate invocate, reamintind constatările Comisiei de la Veneția din Raportul privind independența sistemului judiciar, partea I: independența judecătorilor (CDL-AD(2010)004).

26. În acest raport, Comisia de la Veneția a relevat faptul că o astfel de remunerație nepecuriară a judecătorilor are două origini: prima constă în sistemul socialist de distribuție a bunurilor, care depindea de planificarea centralizată. Unele grupuri profesionale, inclusiv judecătorii, s-au bucurat de un acces privilegiat la anumite bunuri, în special la locuințe gratuite. Acesta era considerat un avantaj al funcției de judecător. A doua sursă a acestei practici are legătură cu perioada de tranziție post-socialistă de la o economie centralizată la o economie de piață. Prețurile proprietăților au crescut în mod exponențial și acest fapt a făcut imposibil ca funcționarii statului, inclusiv judecătorii, să achiziționeze apartamente în condiții convenabile. Din nou, unul dintre avantajele de a fi judecător era atribuirea de apartamente. Chiar dacă asemenea beneficii sunt prevăzute de lege, va exista întotdeauna o marjă de discreție în atribuirea lor. Din acest motiv, ele constituie o posibilă amenințare la adresa independenței judiciarului. Astfel, Comisia de la Veneția a recomandat renunțarea progresivă la asemenea beneficii și înlocuirea lor cu un nivel adecvat de remunerație

financiară.

27. Curtea a constatat că, prin majorarea treptată a salariului judecătorilor și excluderea dreptului la acordarea spațiului locativ, legislativul a acționat în conformitate cu recomandările internaționale.

28. În consecință, Curtea va exercita controlul constituționalității articolului 3 alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, prin prisma articolelor 6, 16 și 116 alin. (1) din Constituție, verificând în analiza fondului cauzei dacă excluderea sporurilor salariale ale judecătorilor din Legea nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar și omisiunea de a le reglementa în articolul 3 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor instituie un tratament diferențiat nejustificat între judecători și alte persoane cu funcții de demnitate publică.

B. FONDUL CAUZEI

Pretinsa încălcare a articolelor 6, 16 și 116 alin. (1) din Constituție

1. Argumentele autorului sesizării

29. În motivarea sesizării, autorul pretinde că excluderea sporurilor suplimentare la salariul de bază al judecătorilor, *i.e.* sporul pentru grad de calificare, sporul pentru păstrarea secretului de stat și sporul pentru deținerea gradului științific, instituie un tratament diferențiat nejustificat între judecători și alte persoane cu funcții de demnitate publică, pentru că ultimii au în continuare dreptul de a primi aceste suplimente la salariu.

2. Argumentele autorităților

30. În opinia sa prezentată Curții, Președintele Republicii Moldova a menționat că legislația națională stabilește un sistem diferențiat de salarizare a persoanelor cu funcții de demnitate publică, ținând cont de importanța, specificul și complexitatea acestor funcții, de natura activității autorităților publice respective, precum și de resursele economice ale statului.

31. În acest sens, Președintele Republicii Moldova a menționat că prin Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor au fost stabilite condiții de salarizare speciale și, ținând cont de rolul magistraților în societate la etapa actuală, salariul de funcție al judecătorului a fost majorat substanțial. Din aceste motive sistemul de salarizare, stabilit prin Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, reprezintă un act de discriminare pozitivă a acestora comparativ cu salarizarea altor persoane cu funcții de demnitate publică.

32. În opinia prezentată de către Guvern s-a menționat că tratamentul diferențiat al unor categorii de salariați nu constituie discriminare dacă acestea nu se află în situații egale. În speță, magistrații, având un statut special, cu drepturi și obligații specifice statutului consacrat prin Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, nu se află în situații identice cu persoanele cu funcții de demnitate publică.

33. De asemenea, Guvernul a amintit jurisprudența Curții Constituționale menționând că suplimentele la salariu nu sunt drepturi fundamentale, ci drepturi salariale suplimentare. În acest sens, legislativul dispune de competența de a acorda funcționarilor sporuri, stimulente, premii la salariul de bază. Legiuitorul este în drept, totodată, să diferențieze sporurile în funcție de categoriile de personal, cărora acestea li se acordă, le poate modifica în diferite perioade de timp, le poate suspenda sau chiar anula (HCC nr. 30 din 11 decembrie 2014).

34. Așadar, în opinia Guvernului, normele supuse controlului constituționalității nu conțin elemente de natură să determine o încălcare a drepturilor garantate prin art. 6 și 16 din Constituția Republicii Moldova.

35. În cadrul ședinței publice a Curții, reprezentantul Parlamentului Republicii Moldova a menționat că legiuitorul a instituit diferite sisteme unitare de salarizare. Prin Legea privind sistemul de salarizare a funcționarilor publici, pentru funcționarii publici a fost instituit un sistem de salarizare diferit, bazat pe un salariu fix, completat cu anumite sporuri pentru individualizarea performanțelor și a prestației exercitate, dar fără recalcularea anuală a acestora. Toate gradele, funcțiile și treptele de salarizare specifice funcționarilor publici reprezintă elemente ale sistemului de salarizare respectiv, în baza cărora se determină salariile de funcție, acestea fiind diferențiate conform ierarhiei funcțiilor în domeniile de activitate ale funcționarilor publici.

36. În același timp, pornind de la necesitatea de a asigura și garanta dreptul judecătorului la o salarizare decentă, inclusiv pentru a asigura independența acestuia, prin Legea privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, s-a instituit un sistem unitar de salarizare bazat pe salariul mediu pe economie, realizat în anul precedent celui de gestiune, drept unitate de referință. Acest salariu este recalculat în fiecare an, realizându-se atât majorarea lui ca sumă, cât și creșterea lui constantă ca unitate de referință.

37. Astfel, în opinia Parlamentului, normele supuse controlului constituționalității, care stabilesc salariul unui judecător fără sporuri, nu sunt neconstituționale, deoarece pentru a exista o discriminare în sensul articolului 16 din Constituție este necesar ca situațiile respective să fie comparabile și să nu existe o justificare obiectivă și rezonabilă.

3. Aprecierea Curții

3.1. Principii generale privind remunerarea judecătorilor

38. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că statutul constituțional al judecătorului nu constituie privilegiul lui personal, ci un bun al întregii societăți, acesta fiind chemat să asigure protecția eficientă a drepturilor fiecărui membru al societății. **Remunerația judecătorului, în care intră orice mijloc de asigurare materială sau socială, constituie una din componentele de bază ale independenței lui, reprezentând o contrapondere față de restricțiile, interdicțiile și responsabilitățile impuse acestora în virtutea funcțiilor.** Prin menținerea acestui echilibru poate fi crescut gradul de încredere al societății în competența, independența și imparțialitatea judecătorilor (Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, § 96).

39. Într-o democrație autentică, atât guvernării, cât și poporul trebuie să recunoască că judecătorul, căruia i s-a încredințat puterea de a decide cu privire la drepturile și libertățile omului, trebuie să posede, pe lângă un înalt profesionalism, și o reputație ireproșabilă, o independență materială și un sentiment de siguranță cu privire la viitorul său. Statul are obligația de a stabili remunerația judecătorului astfel încât aceasta să compenseze efortul și responsabilitățile lui și să fie pe măsura statutului și funcțiilor pe care le exercită.

40. Astfel, incompatibilitățile și interdicțiile stabilite pentru judecători prin Legea fundamentală și dezvoltate prin legea specială, precum și responsabilitățile și riscurile aferente profesiei, impun stabilirea unui quantum al remunerației judecătorului corespunzător statutului lor.

41. Curtea reține că necesitatea asigurării financiare a judecătorilor se bazează pe diferite instrumente juridice elaborate de Consiliul Europei. Astfel, articolul 6 din Carta europeană privind statutul judecătorilor prevede că nivelul remunerării judecătorilor ar trebui stabilit astfel încât să nu îi expună unui risc de presiuni susceptibile să le afecteze independența. Remunerarea poate să varieze în funcție de vechimea de muncă, de natura funcțiilor cu care judecătorul profesionist a fost investit sau de importanța îndatoririlor care i-au fost impuse, apreciate în condiții transparente.

42. De asemenea, potrivit Recomandării CM/Rec(2010)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilitățile, remunerarea judecătorilor trebuie să fie pe măsura rolului și a responsabilităților lor și trebuie să aibă un nivel suficient pentru a-i face imuni în fața oricărei presiuni care urmărește să le influențeze deciziile. Trebuie adoptate dispoziții legale speciale care să instituie o măsură de protecție împotriva unei reduceri a remunerației care i-ar viza pe judecători. De asemenea, în recomandare se menționează că trebuie evitate sistemele în care remunerația de bază a judecătorilor depinde de performanță, căci s-ar putea crea dificultăți pentru asigurarea independenței lor.

43. În Raportul privind standardele europene referitoare la independența sistemului judiciar (2010, partea I, CDLAD(2010)040), Comisia de la Veneția a menționat că nivelul remunerației trebuie stabilit ținând cont de situația socială din țară și trebuie **să fie comparat cu nivelul remunerației înalților funcționari**. Remunerația trebuie să fie determinată în funcție de un barem general și de criterii obiective și transparente, și să nu fie fundamentată pe evaluarea performanței individuale a judecătorului. Sporurile care includ un element discreționar trebuie să fie excluse.

44. Având în vedere totalitatea bunelor-practici internaționale care instituie principiul asigurării independenței judecătorilor și a rolului acestora în procedura de control al legalității actelor administrative emise de autorități, Curtea a menționat, în Hotărârea nr. 24 din 10 septembrie 2013, că **nu este exclusă posibilitatea stabilirii unor salarii mai mari pentru judecători în raport cu salariile reprezentanților puterilor legislative și executive**. Această constatare se bazează pe interdicțiile și pe restrîngerile pe care le implică statutul judecătorilor.

45. Curtea reiterează că stabilirea politicii în domeniul salarizării, inclusiv a

judecătorilor, ține de competența legislativului. Totuși, Curții îi revine sarcina să constate dacă la adoptarea unei soluții în domeniul remunerării judecătorilor Parlamentul a acționat în limitele marjei sale de discreție și a respectat principiile constituționale incidente.

46. Prin urmare, Curtea va examina dacă excluderea sporurilor salariale ale judecătorilor din Legea nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar (*i.e.* sporul pentru deținerea gradului științific, sporul pentru grad de calificare și sporul pentru păstrarea secretului de stat) și omisiunea de a le reglementa în articolul 3 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și a procurorilor instituie un tratament diferențiat nejustificat între judecători și alte persoane cu funcții de demnitate publică.

3.2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

47. Examinînd nota informativă la proiectul Legii privind salarizarea judecătorilor, Curtea constată că Parlamentul a adoptat această lege în scopul majorării substanțiale a remunerării judecătorilor, autorii proiectului motivînd că prevederile Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar acoperă în mod ineficient restricțiile și exigențele impuse judecătorului. De asemenea, autorii proiectului au menționat că prin noul sistem de salarizare se urmărește excluderea oricăror sporuri sau retribuții non-financiare care nu sunt bazate pe criterii obiective.

48. Această lege a fost adoptată pe 23 decembrie 2013 și a intrat în vigoare pe 1 ianuarie 2014. În scopul executării ei, pe 17 iulie 2014, Parlamentul a adoptat o lege prin care a exclus din Legea nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar toate compartimentele care reglementau condițiile și modul de salarizare a judecătorilor, inclusiv sporul pentru grad de calificare, sporul pentru păstrarea secretului de stat și sporul pentru deținerea gradului științific. În acest sens, Curtea observă că, deși aceste sporuri salariale reprezintă retribuții financiare și sunt bazate pe criterii obiective, ele nu au fost incluse în legea nouă care reglementează salarizarea judecătorilor.

49. Așadar, Curtea constată existența incertitudinii și o lipsă de coerență în realizarea scopurilor de către legislator. Pe de o parte, acesta afirmă scopul majorării substanțiale a remunerării judecătorilor, iar pe de altă parte, exclude sporurile salariale menționate, instituind totodată un tratament diferențiat între judecători și alte persoane cu funcție de demnitate publică.

50. Această constatare poate scuti Curtea să-și continue analiza privind tratamentul diferențiat între judecători și alte persoane cu funcție de demnitate publică, ea fiind suficientă pentru o concluzie referitoare la neconstituționalitatea excluderii sporurilor salariale în discuție. De altfel, Curtea menționează că principiul realizării în mod coerent și sistematic a scopurilor urmărite trebuie să fie considerat un corolar al principiului proporționalității. Totuși, Curtea își va consolida raționamentele prin evaluarea tratamentului diferențiat între judecători și alte persoane cu funcție de demnitate publică.

51. Cu privire la sporul pentru deținerea gradului științific, Curtea constată că acesta este prevăzut și acordat persoanelor cu funcție publică în vederea eforturilor depuse de aceștia, ca o recunoaștere a meritelor personale și a efortului suplimentar de pregătire și de

perfecționare profesională.

52. În acest sens, Curtea menționează că, deși legislatorul a eliminat posibilitatea judecătorilor de a obține sporul pentru deținerea gradului științific, acordarea acestuia era una legitimă din punct de vedere constituțional, dată fiind necesitatea încurajării lor de a participa activ la viața științifică, de a-și perfecționa cunoștințele în domeniul dreptului și de a-și îmbunătăți performanțele profesionale la locul de muncă. Există prezumția potrivit căreia posesorul titlului științific de doctor sau de doctor habilitat în drept are o pregătire profesională superioară în comparație cu o persoană care nu posedă acest titlu.

53. Curtea reține că, în cazul în care statul vrea să încurajeze obținerea de titluri științifice de către persoanele cu funcție publică, ar trebui să recunoască aceleași beneficii în mod egal. Prin urmare, este nejustificată excluderea judecătorilor de la obținerea sporului pentru deținerea gradului științific.

54. Aceleași raționamente sunt aplicabile și în cazul sporului pentru grad de calificare și al sporului pentru păstrarea secretului de stat. Legislatorul a stabilit „standarde duble” de acordare a acestor suplimente salariale în cazul judecătorilor și în cazul altor persoane care dețin funcții publice sau de demnitate publică. De altfel, nu se poate afirma că gradele de calificare ale judecătorilor sunt mai puțin importante decât gradele de calificare ale altor funcții publice, pentru că în ambele cazuri acestea au ca scop aprecierea rezultatelor activității și a nivelului de profesionalism al persoanei. De asemenea, ar fi în afara oricărui argument rațional dacă s-ar susține că judecătorii au o responsabilitate redusă în privința păstrării secretului de stat, în raport cu alte funcții publice.

55. Prin urmare, Curtea conchide că excluderea sporurilor salariale ale judecătorilor din Legea nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar (*i.e.* sporul pentru deținerea gradului științific, sporul pentru grad de calificare și sporul pentru păstrarea secretului de stat) și omisiunea de a le reglementa în articolul 3 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor instituie un tratament diferențiat nejustificat între judecători și alte persoane cu funcții de demnitate publică. Acest tratament este contrar articolelor 6, 16 și 116 alin. (1) din Constituție.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite parțial* sesizarea depusă de către Curtea Supremă de Justiție privind declararea neconstituționalității unor prevederi ale articolului 3 alin. (1) și articolului 4 din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și a unei sintagme din articolul 13¹ alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

2. *Se declară inadmisibilă* sesizarea în partea ce ține de controlul constituționalității articolului 4 alineatele (2) lit. b) și c), (3) lit. b) și (4) lit. b) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și a sintagmei „caracter onorific” din

articolul 13¹ alin. (1) din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului.

3. *Se declară neconstituțional* articolul 3 alin. (1) din Legea nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, în măsura în care nu reglementează sporul pentru deținerea gradului științific, sporul pentru grad de calificare și sporul pentru păstrarea secretului de stat.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTE Mihai POALELUNGI

Nr. 24. Chișinău, 2 octombrie 2018.